

Силабус курсу
Порівняльна граматика слов'янських мов

Освітній ступінь – магістр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта
Освітньо-професійна програма «Українськомовна література» (з предметною спеціалізацією)
Кількість кредитів – 3
Рік підготовки, семестр – 2 рік, I семестр
Компонент освітньої програми: вибіркова
Дні занять:
Консультації:
Мова викладання: українська

Керівник курсу

канд. філол. наук, доц. **Свистун Ніна Олександрівна**

Контактна інформація nina-s77@ukr.net; **097-264-30-74**

Опис дисципліни

Курс «Порівняльна граматика слов'янських мов» має за мету порівняльне вивчення у певній внутрішньо зумовленій системі фонетичних, граматичних, лексико-фразеологічних і словотвірних явищ слов'янських мов; наукове розуміння особливостей звукової, лексико-фразеологічної, граматичної будови мов слов'янського світу, закономірностей їх розвитку. Навчальна дисципліна як синтезуючий курс узагальнює і доповнює знання студентів про структуру й специфіку функціонування різнорівневих одиниць слов'янських мов, що дозволяє глибше усвідомити місце української мови серед інших мов слов'янського світу.

Зміст дисципліни «Порівняльна граматика слов'янських мов» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері лінгвістики, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ЯК НАУКОВА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. ОСОБЛИВОСТІ ГРАФІКИ ТА ЗВУКОВОЇ СИСТЕМИ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ	
1	Тема 1 Порівняльна граматика слов'янських мов як наукова і навчальна дисципліна	Знати: трактування дефініції «порівняльна граматика», «порівняльно-історичний метод»; виникнення і розвиток порівняльно-історичного мовознавства; історію наукового вивчення слов'янських мов; характеризувати стан і проблеми сучасного розвитку слов'янського мовознавства

2	Тема 2 Праслов'янська мова – генетична основа мов слов'янського світу	Знати генетичну й типологічну спорідненість слов'янських мов, загальну характеристику їх розвитку; відомості про сучасні слов'янські мови; розвиток фонетичних, лексичних і граматичних спільнослов'янських форм у слов'янських мовах
3	Тема 3 Графіка. Орфографія. Орфоепія	Здійснювати порівняльний аналіз алфавітів слов'янських мов; знати особливості орфографії та орфоепії сучасних слов'янських мов; складоподіл; акцентуаційні закономірності слов'янських мов
4	Тема 4 Фонетика	Знати формування системи вокалізму та консонантизму слов'янських мов на праслов'янській основі; здійснювати порівняльний огляд найголовніших фонетичних явищ у системі голосних і приголосних звуків
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ЛЕКСИКО-ФРАЗЕОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ. МОРФЕМНА, СЛОВОТВІРНА Й ГРАМАТИЧНА БУДОВА СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ	
5	Тема 5 Лексика. Фразеологія	Характеризувати слово як структурну одиницю мови. Здійснювати порівняльну характеристику спільних і відмінних рис у фразеологічному фонді слов'янських мов
6	Тема 6 Морфеміка	Здійснювати порівняльну характеристику спільних і відмінних рис у морфемній будові слов'янських мов
7	Тема 7 Словотвір	Здійснювати порівняльну характеристику способів словотворення у слов'янських мовах
8	Тема 8 Грамматика. Морфологія	Знати основні риси морфологічної будови слов'янських мов; здійснювати порівняльну характеристику засобів вираження граматичних значень і граматичних форм у слов'янських мовах; аналізувати самостійні та службові частини мови в слов'янських мовах
9	Тема 9 Грамматика. Синтаксис	Здійснювати порівняльну характеристику синтаксичної організації словосполучень, простих і складних речень у слов'янських мовах
10	Тема 10 Стилістика	Характеризувати стилістичні засоби слов'янських мов на різних структурних рівнях

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2	Здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузях лінгвістики та літературознавства, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами лінгвістичного та літературознавчого дослідження та вміння застосовувати їх на практиці.
ЗК 3	Здатність працювати в команді, вести наукові дискусії, переконувати та впливати на інших учасників колективу; уміння знаходити компромісні рішення й брати на себе відповідальність за їх втілення.

ФК3	Здатність формувати в учнів і ЗВО уміння користуватися метамовами лінгвістики та літературознавства, виконувати передбачені навчальними програмами види мовних розборів, аналізу художнього тексту.
ФК 5	Здатність виявляти розуміння предмета, структури і ролі лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітко уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування й розвитку, системний і антропоцентричний підходи в мовознавстві; усвідомлення ролі мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів та ЗВО необхідні лінгвістичні компетенції.
ПРН 1	Здатність відібрати і проаналізувати попередні джерела, в яких осмислюється проблема; проектувати та здійснювати емпіричні дослідження; проявляти творчі здібності під час досліджень; використовувати набуті знання з лінгвістики та літературознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу різноманітного мовного матеріалу, художніх чи фольклорних творів, критичних праць; підготувати доповідь, наукову статтю.
ПРН 3	Здатність застосовувати профільні знання у підготовці до уроку; проектувати зміст уроку; володіти знаннями про навчальну роботу з учнями різних вікових категорій у цілісному педагогічному процесі в умовах індивідуалізації і диференціації навчання; проектувати пізнавальну діяльність учнів для засвоєння навчального матеріалу; здійснювати методичну діяльність з української мови, української літератури, зарубіжної літератури; застосовувати базові знання з педагогіки та психології, методики викладання фахових дисциплін; проектувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу для цілей проектування цілісного навчально-виховного процесу; проектувати реалізацію міжпредметних зв'язків; виховувати всебічно розвинену особистість.
ПРН 8	Здатність вміти, виходячи з мети спостереження та властивостей об'єкта дослідження, обирати метод і розробляти план та методику спостереження; прогнозувати вплив різних факторів на якість результату.

Літературні джерела

1. Акуленко В. В. Українська мова в європейському контексті. *Мовознавство*. 1998. № 2–3. С. 3–14.
2. Алефіренко М., Безкишкіна М. Порівняльна граматики слов'янських мов. К., 1987. 258 с.
3. Брицин М.Я., Жовтобрюх М. А., Майборода А. В. Порівняльна граматики слов'янських мов. К., 1987. 258 с.
4. Єрмоленко С.Я. Стилїстика сучасної української мови в контексті слов'янської стилістики. *Мовознавство*. 1998. № 2. С. 25–36.

5. Загнітко А. Українська мова як державна: ретроспектива і сучасність. *Освіта і управління*. 2002. Т. 5. С.12–14.
6. Кирпиченко О.Е. Становлення та еволюція порівняльно-історичного мовознавства. *Вісник Запорізького державного університету*. 1999. № 1. С.3–5.
7. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є. А. Морфеміка слов'янських мов як об'єкт типологічного вивчення. *Мовознавство*. 1998. № 2–3. С. 117–134.
8. Коломієць В.Т. Питання слов'янської етногенезу в світлі даних порівняльно-історичної фонетики. *Мовознавство*. 1983. № 2. С. 50–58.
9. Кочерган М.П. Основні закономірності мовознавства. К., 2006. – 423 с.
10. Нікітіна Ф.О. Деякі спільні риси слов'янського словотвору. *Мовознавство*. 1983. № 2. С. 58–65.
11. Паламарчук Л.С. До питання про лексико-семантичні відношення близько споріднених мов / *Мовознавство*. 1983. № 2. С. 8–14.
12. Півторак Г.П. Занепад зредукованих, а його вплив на формування фонологічних систем слов'янських мов. *Мовознавство*. 1998. № 2–3. С. 3–14.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується так:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) усне опитування, тести, завдання	30
Модуль 2 (теми 5-10) усне опитування, тести, завдання	30
Індивідуальне науково-дослідне завдання (теми 1-10)	15
Залікова робота (теми 1-10) – тести, завдання	25

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE